

Pyhäjärven kaupunki
Ollintie 26
86800 PYHÄSALMI

Väylävirasto

Viite: Lausuntopyyntö Väyläviraston ohjelmakokonaisuudesta 22.5.2026

1. Toteuttaako ohjelmakokonaisuus mielestänne parhaalla mahdollisella tavalla Liikenne 12 -suunnitelmassa sille asetettuja tavoitteita ja linjauksia?

Ohjelmakokonaisuus toteuttaa Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteita vain osittain. Kokonaisuuden tavoitteiden ja rahoituksen välillä on selvä ristiriita. Perusväylänpidon suunnitelma ennakoi väylien kunnon heikkenemistä ja korjausvelan kasvua. Suunnittelu- ja investointiohjelmat puolestaan painottuvat jo pitkälle valmisteltuihin hankkeisiin, minkä vuoksi osa valtakunnallisesti merkittävistä yhteysväleistä jää ohjelmien ulkopuolelle.

Erityisen negatiivista on, ettei ohjelmakokonaisuus muodosta uskottavaa etenemispolkua TEN-T-ydinverkolle asetettujen vaatimusten saavuttamiseksi. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen mukaan TEN-T-ydinverkon tulee valmistua vuoden 2030 loppuun mennessä. Ohjelmakokonaisuudesta ei ilmene, millä valtatie 4 osuuksilla vaatimukset saavutetaan, mille osuuksille Suomi aikoo hakea poikkeusta eikä millä aikataululla puutteelliset osuudet kehitetään.

Ohjelmakokonaisuus hyväksyy siten käytännössä vuoden 2030 määräajasta merkitävän lipsumisen, mutta ei kuvaa lykkääntymisen laajuutta, perusteita eikä korjaavaa toimenpidelistää. Tätä ei voida pitää TEN-T-linjausten asianmukaisena toimeenpanona.

2. Perusväylänpidon suunnitelma: onko perusväylänpitoon osoitetun rahoituksen käyttö priorisoitu perustellusti ja vaikutukset kuvattu ymmärrettävästi?

Rahoituksen käyttö on käytettävissä olevan kehyksen sisällä priorisoitu pääosin perustellusti. Päivittäisen liikennöitävyyden, kriittisten rakenteiden sekä vilkkaiden ja elinkeinoelämälle tärkeiden yhteyksien asettaminen etusijalle on välttämätöntä. Myös rahoituksen riittämättömyyden vaikutukset on kuvattu varsin avoimesti.

Priorisointi on kuitenkin enemmän rahoituksen niukkuuden sanelemaa kuin Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden mukaista. Maanteiden korjausrahoitus laskee merkittävästi. Päälystettyjen teiden korjauksen ja tiemerkitöjen rahoitus laskee merkittävästi. Korjausvelan kasvu on siten suunnitelman tiedossa oleva seuraus.

Tieverkon merkitystä ei tule arvioida vain keskimääräisen liikennemäärän perusteella, vaan myös kuljetustonnien perusteella. Myös keskivilkas ja vähäliikenteinen verkko palvelee metsä- ja maatalouden kuljetuksia, energia- ja teollisuushankkeita, erikoiskuljetuksia sekä turvallisuusviranomaisten toimintaa.

3. Suunnitteluohjelma: mitä suunnittelukohteita tulisi edistää lähivuosina? Mitä perusteluja näiden edistämiseksi on?

Valtatie 4 on TEN-T-ydinverkkoon kuuluva Suomen tärkein pohjois-eteläsuuntainen tieyhteys, maanteiden pääväylä ja suurten erikoiskuljetusten reitti. Pyhäjärvi–Pulkkilä-välillä raskaan liikenteen osuus on huomattava ja turvallisia ohitusmahdollisuuksia on liian vähän. Yhteys palvelee erityisen merkittävästi valtakunnallisia tavaravirtoja, pitkämatkaista henkilöliikennettä sekä energia- ja teollisuusinvestointien kuljetuksia. Valtatie 4 on myös sotilaallisen liikkuvuuden ydinkäytävä.

Suunnittelukaudella tulee toteuttaa valtatie 4 Pyhäjärvi–Pulkkilä–Haurukylä-yhteysvälin ensimmäisen vaiheen ohituskaistakohteiden tiesuunnittelu. Yhteysvälille laaditut toimenpideselvitykset ovat jo valmistuneet. Seuraava suunnitteluvaihe on tiesuunnitelman laatiminen. Ensimmäiseen vaiheeseen kuuluvat mm. valtatie 4:n rakentaminen Pyhäjärven Oravankylässä uuteen maastokäytävään noin kuuden kilometrin matkalla ja yhden ohituskaistaparin rakentaminen sekä usean ohituskaistaparin rakentaminen Pulkkilä–Haurukylä-välille.

Pyhäjärvi–Pulkkilä-välin puuttuminen suunnitteluohjelmasta muodostaa valtatie 4 suunnitteluvalmiuteen selvän katkoksen. Tilanne on ristiriidassa sen kanssa, että Liikenne 12 -suunnitelman mukaan TEN-T-verkon kehittämistarpeita tulee priorisoida ja asetuksen vaatimukset ottaa huomioon ennakoivasti. Kyseinen väli tulee lisätä ohjelmaan omana kirjauksena.

Tiesuunnittelun yhteydessä tulee tarkastella myös valtatie 4 ja valtatie 27 muodostaman Pyhäjärven liikenteellisen solmukohdan toimivuutta ja turvallisuutta sekä raskaan liikenteen palvelutarpeita.

Suunnitteluohjelmaan tulee lisätä Ylivieska–Iisalmen rataosan tarve- ja toimenpideselvitys. Siinä tulee arvioida sähköistykseen ja Iisalmen kolmioraiteen valmistumisen jälkeinen kapasiteetti ja liikenteellinen rooli sekä rataosan kohtauspaikka-, tasoristeys-, turvallisuus-, peruskorjaus- ja henkilöliikenteen kehittämistarpeet. Rataosa on tärkeä elinkeinoelämän kuljetuksille, huoltovarmuudelle ja poikittaisille liikenneyhteyksille sisämaasta satamiin ja takaisin.

4. Investointiohjelma: miten muuttaisitte ohjelmaa seuraavan päivityksen yhteydessä sille määritetyn talouskehityksen puitteissa? Millaisia positiivisia vaikutuksia muutoksella saavutettaisiin?

Seuraavassa päivityksessä investointiohjelmaan tulee lisätä valtatie 4 Pyhäjärvi–Pulkkilä–Haurukylä-yhteysvälin vaiheittainen toteuttaminen. Ensimmäiseksi toteutettavaksi osaksi tulee osoittaa Pyhäjärven Oravankylän uusi tielinjaus ja ohituskaistapari.

Valtatie 4 TEN-T ydinverkkoon kuuluvana väylänä muodostaa yhtenäisen valtakunnallisen ja eurooppalaisen liikennekäytävän, jonka toimivuus määräytyy sen heikoimpien osuuksien perusteella. Tämän tulee näkyä investointiohjelman priorisoinnissa nykyistä selvemmin myös suurten kaupunkiseutujen ulkopuolella.

5. Ohjelmakokonaisuus: miten koette sen, että Väyläviraston ohjelmat esitetään nyt yhtenä kokonaisuutena?

Ohjelmien esittäminen yhtenä kokonaisuutena on selvä parannus aikaisempaan. Se tekee näkyväksi kunnossapidon, suunnittelun ja investointien välisen yhteyden sekä auttaa hahmottamaan hankkeiden etenemistä. Suunnitteluohjelmaan lausumisen mahdollisuus on myös selkeä lisäarvoa tuottava uudistus.

Ohjelmakokonaisuuteen tulisi liittää kohdekohtainen yhteenveto, josta ilmenevät hankkeen/toimenpiteen tunnistettu tarve, valmistuneet suunnitelmat ja seuraavat suunnitteluvaiheet, arvioitu investointikustannus sekä perustelu kohteen sisällyttämiselle ohjelmaan tai sitten jättämiselle sen ulkopuolelle. Tämä lisäisi ohjelman arviointia hanketasolla, joka on kuitenkin käytännön kehittämisen ja parantamisen toimenpiteiden arvioinnin kannalta välttämätöntä.

6. Miten muuten haluatte kommentoida ohjelmakokonaisuutta?

Hankkeiden arvioinnissa tulee liikennemäärien lisäksi painottaa raskaan liikenteen osuutta, kuljetusten taloudellista merkitystä, TEN-T-asemaa, erikoiskuljetuksia, huoltovarmuutta, sotilaallista liikkuvuutta, vaihtoehtoisten yhteyksien puuttumista sekä tiedossa olevia energia- ja teollisuusinvestointeja.

Ilman suunnittelurahoitusta strategisesti tärkeät yhteysvälit eivät koskaan saavuta investointiohjelman edellyttämää valmiutta. Suunnitteluohjelmaan tulee siksi varata erillinen osuus uusien valtakunnallisesti merkittävien kohteiden suunnitelmavalmiuden nostamiseen.

Ohjelmakokonaisuuden seuraavassa päivityksessä tulee lisäksi esittää tieosuuskohmainen TEN-T-toimeenpanon tilannekuva. Siitä tulee käydä ilmi nykyinen vaatimustenmukaisuus, tarvittavat toimenpiteet, toteutusaikataulu sekä mahdolliset poikkeushakemukset perusteluineen. Jos vuoden 2030 vaatimuksia ei saavuteta, valtion tulee avoimesti kertoa se, että millä osuuksilla ja millä perusteilla tavoitteesta jäädään sekä milloin puutteet tullaan korjaamaan.

Pyhäjärvi 18.8.2026

Pyhäjärven kaupunginhallitus

Henrik Kiviniemi
kaupunginjohtaja

Sami Laukkanen
tekninen johtaja